

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1933 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om nedsättning i arrendeavgiften för kronoegendomen Götala i Skaraborgs län m. m.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 20 av herrar *Johansson, Johan, och Svenson, Ernst*, samt II: 36 av herrar *Bengtsson* i Kullen och *Johanson* i Hallagården, har hemställts, att riksdagen måtte bevilja nedsättning i arrendeavgiften för kronoegendomen 1 $\frac{9}{32}$ mantal Götala i Skaraborgs län från och med år 1932 till det för utarrendering under perioden 1917—1937 den 29 oktober 1915 uppskattade beloppet 3,375 kronor eller att, om denna hemställan icke kan beviljas, riksdagen då måtte lämna tillstånd till ny uppskattning av arrendet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrande av domänstyrelsen.

Sedan Kungl. Maj:t i proposition till 1932 års riksdag, nr 126, framlagt förslag till ändrad lydelse av mom. 10:o i kungörelsen den 4 juni 1908 (S. F. S. nr 52) angående förändrade grunder för förvaltningen av kronans jordbruksdomäner samt till viss lindring i arrendeavgifterna för redan ingångna arrendeavtal, tillstyrkte sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 5, att riksdagen måtte godkänna det genom propositionen framlagda förslaget. I avseende å möjligheterna till erhållande av jämkning i bestående arrendeavtal förklarade utskottet sig finna, att förslaget i allmänhet finge anses bereda vederbörande arrendatorer tillräckligt stora arrendelindringar, men att undantagsvis fall kunde förekomma, i vilka en omräkning av arrendet efter de föreslagna grunderna icke skulle giva den lindring i arrendevillkoren, som ändrade ekonomiska förhållanden måste anses påkalla. Enligt utskottets mening borde i så fall omvärdering av arrendeavgiften kunna äga rum efter ansökan av arrendatorn och företagen prövning av åtgärdens behövlighet. Utskottet hemställde därför, att riksdagen ville bemyndiga Kungl. Maj:t att, i den

mån förhållandena därtill gäve anledning, meddela bestämmelser om sådan omvärdering under angivna förutsättningar. Vad utskottet sålunda hemställt blev av riksdagen antaget (Riksdagens skrivelse nr 253).

Den 10 juni 1932 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse i ämnet (S. F. S. nr 186) samt förordnade genom brev till domänstyrelsen (S. F. S. nr 187) rörande tillämpningen av övergångsbestämmelsen i kungörelsen. Genom brev samma dag anbefallde Kungl. Maj:t domänstyrelsen att inkomma med förslag till de bestämmelser, som borde av Kungl. Maj:t meddelas i anledning av riksdagens omförmälda beslut angående eventuell omvärdering av arrendeavgifter.

Medgivande om lindring i arrendevillkoren i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 10 juni 1932 har lämnats beträffande bland andra ifrågavarande egendom.

Motionärerna hava till stöd för sin hemställan om en ytterligare nedläggning av arrendet anført, att den höga arrendeavgiften, som även efter nämnda lindring låge cirka 50 procent över länets medelarrendevärde, hotade att driva den nuvarande duglige och intresserade arrendatorn, förvaltaren Carl Löfstedt, från egendomen, vilken han i hög grad förbättrat, samt att det torde vara med kronans fördel förenligt att å gården behålla Löfstedt.

Domänstyrelsen har i sitt yttrande över motionerna anført i huvudsak följande.

»Sedan yrkanden framställts om nya arrendeuppskattningar — trots medgiven arrendelindring — samt styrelsen funnit, att arrendevillkoren i vissa fall kunde anses så tyngande, att arrendatorerna på grund härav kunde befaras bliva urståndsatta att fullgöra sina förbindelser enligt arrendeaftalen, har styrelsen utarbetat och med skrivelse den 18 februari 1933 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till kungörelse med ytterligare föreskrifter om lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av kronans jordbruksdomäner.

Förslag till ytterligare lindring i arrendevillkoren för kronoarrendatorer är sålunda för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. För den händelse förslaget vinner Kungl. Maj:ts bifall, torde arrendatorn av kronoegendomen Götala nr 1 och 2 efter därom gjord framställning och, därest förutsättningarna för ytterligare arrendelindring finnas föreliggande, kunna komma i åtnjutande av skälig ytterligare reducering i arrendevillkoren.

På grund av vad sålunda anförts får domänstyrelsen hemställa, att de ifrågavarande motionerna icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

Nu mera har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 10 mars 1933 (S. F. S. nr 79) med särskilda föreskrifter om lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av kronan tillhöriga jordegendomar medgivit möjlighet till lindring i fall, där dylik icke kan erhållas enligt kungörelsen den 10 juni 1932.

Utskottet.

Enligt de föreskrifter, som Kungl. Maj:t numera utfärdat, läser arrendatorn av kronoegendomen Götala efter därom gjord framställning kunna komma i åtnjutande av ytterligare reducering i arrendevillkoren, om och i den mån så kan prövas skäligt. Vid sådant förhållande anser sig utskottet icke böra förorda någon åtgärd från riksdagens sida.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 20 och II: 36 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 april 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 69.